

Сутність та переваги медіації як захисту цивільних прав

Свистельник М.О., студентка гр. Юм-2,1 юридичного факультету СумДУ

Науковий керівник - Бурбика М.М., д.ю.н., зав.каф.права СумДУ

Загальний контекст потужних державно-правових реформ в Україні зумовлює необхідність пошуку інноваційних підходів до розв'язання різноманітних питань, які є однаково значущими як для публічного, так і для приватного сектору життєдіяльності суспільства. Одним із таких питань є ефективне регулювання вирішення спорів і конфліктів у різних сферах суспільного життя. Традиційним способом розв'язання таких проблем був і залишається суд. Проте, вітчизняні науковці уважно вивчають існуючі за кордоном альтернативні способи та методи вирішення спорів. Зокрема, Рада Європи, віддаючи належне встановленню істини та справедливості у судовому порядку, підтримує ініціативи держав-членів стосовно вироблення та прийняття загальноєвропейських норм щодо запровадження альтернативних заходів, а саме – примирення, медіації та відновного правосуддя, для досягнення балансу інтересів сторін, що конфліктують. Вона сприяє розгортанню практики застосування медіації в європейських країнах, навіть там, де відсутні законодавчі норми щодо медіації (наприклад, в Україні), або де вони є дуже загальними.

Світовий досвід вказує на те, що медіація є майже універсальним засобом вирішення конфліктів, що застосовується у багатьох сферах, починаючи від сімейних суперечок, закінчуючи конфліктами за участі громади та міжнародних конфліктах.

Вбачається, що не існує «ідеальної» моделі медіації, або усталених схем та правил. Проте виділяються такі основні принципи, що її характеризують: добровільність, неупередженість, нейтральність, конфіденційність, гнучкість, прозорість та інформативність [3].

Серед переваг медіації окремо виділяється її спонукальний характер до добровільного виконання рішення, прийнятого при врегулюванні цивільноправового спору. Аргументується зазначена позиція наступним чином. Коли суд виносить рішення, навіть за умови примусового виконання, воно часто не виконується. Як пояснюють психологи, людина опирається будьяким примусовим заходам через свою природу. В той же час, коли людина бере активну участь у прийнятті та формулюванні рішення, ступінь опору значно зменшується, тобто людина добровільно виконує погоджене рішення. Кімберлі К. Ковач, американський вчений та провідний спеціаліст у галузі медіації, вважає, що задоволення прийнятим рішенням пов'язано не тільки з результатом, а й з процесом переговорів, в яких людина бере участь.

Для ілюстрації переваг медіації можна привести декілька цифр: в США 95 % справ, що були направлені на медіацію не дійшли до судового розгляду; в Німеччині 90 % медіацій завершуються мировою угодою (для Нижньої Саксонії такий показник дорівнює 97 %); у Великобританії показник результативності медіації становить 9095 %; загальноєвропейський показник результативності медіації – 4080 %.

Це пов'язано з тим, що медіація має чисельні переваги порівняно з судовими процедурами та іншими засобами вирішення цивільноправових спорів.

Основною характеристикою медіації, її принциповою відмінністю від конфронтаційних за своєю суттю процедур, зокрема, судових, є простота, відсутність формалізму, гнучкість, а головне економія часу та коштів.

Медіація є примирною процедурою, яка передбачає обговорення правової проблеми, що сталася, без зайвого психологічного загострення. Завдяки присутності медіатора, який полегшує сторонам процес діалогу та скеровує їх на узгодження інтересів і віднаходження консенсусу, процесуальна змагальність переходить у співпрацю [2].

За результатами медіації сторони можуть укласти угоду, якій можна, за бажанням, надати юридичної сили (наприклад, засвідчивши її нотаріально). У випадку ж коли медіація проводилася після початку судового розгляду, сторони можуть укласти мирову угоду, що її затвердить суд.

Таким чином, медіація, маючи сильний потенціал, здатна вирішити проблеми, що стоять перед правовою системою України. Зокрема, розвантажити судову систему та покращити стан правового захисту громадян. Застосування медіації широко сприятиме демократизації суспільства та становленню верховенства права [1].

Література:

1. Кільдюшкіна О. О. Проблеми цивільного права та процесу /О.О. Кільдюшкіна // Матеріали науково-практичних конференцій, присвячених пам'яті професора О. А. Пушкіна 22.05.10.
2. Електронний ресурс: <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&&newsid=122935>
3. Електронний ресурс: http://pidruchniki.ws/12090810/psihologiya/media_tsiya_sposib_vregulyuvannya_konfliktiv

Міжнародно-правове забезпечення стабільності та безпеки суспільства: матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів та студ. юридичного фак-ту, м. Суми, 25 травня 2013 р. / Ред.кол.: А.М. Куліш, М.М. Бурбика, М.І. Логвиненко, В.М. Семенов, А.В. Баранова. — Суми: СумДУ, 2013. — С. 221-222.